

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1720

Quæst. 189. An & qualiter probatio Hæresis ad condemnandum de ea aliquem requiratur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73982](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73982)

Quest. 189. An & qualiter probatio hæresis ad condemnandum de ea aliquem requiratur?

1. **R** Esp. Primò: Ad condemnandum aliquem, ut hæreticum requiritur plena & concludens probatio, ut decisum videtur *c. lueras vestras. de præsumpt. ac ita tenent Roias tr. de hæret. 2. assert. 6. n. 150. Farin. q. 187. n. 2. & 5. aliquæ apud Castrop. tr. 4. d. 8. p. 10. n. 1. & si quidem est delictum gravissimum gravissimisque poenis punitur, nullus ex sola præsumptione dici potest illud commisisse; quin & non secus ac in aliis delictis, ut, (ceu tenent omnes juxta *c. sciant. cuncti. 10. q. ult. & L. fin. C. de probat.*) ad condemnationem requiruntur probationes luce meridiana clariores, ita & quidem à fortiore requiruntur eæ in hoc crimine, Castrop. *l. c.* unde mirum, quod asserit Carrerius *in pract. de hæret. n. 132.* apud Clar. *l. 5. §. hæresis. n. 20.* non solum ad inquirendum (de quo idem admittere videtur Clar. *l. 5. §. fin. pract. crim. q. 6. n. 7.*) in causa hæresis sufficiant minores probationes quam in aliis, sed & ad faciendam plenam fidem. De cætero duas imperfectas seu semiplenas probationes ad constituendam plenam probationem non sufficere, cum singulæ in suo ordine diversæ sint, probabilis existimat Castrop. *l. c. n. 7.* citatis pro hoc *gl. in c. veniens. de testibus. Gomez. Tom. 3. var. c. 12. n. 25. Farin. de reo confesso & convicto. q. 86. n. 22.**

2. Resp. Secundò: cum hæresis externa non nisi tribus modis committi possit, nempe scriptura, verbis, & factis, primò probatur commissa scripturâ, probando scripturam hæresim continentem propriâ manu Titii scriptam vel subscriptam seriò & accuratè (qualis non censetur, si scripta in chartulis seu memorialibus, quibus ultima manus non est imposta) vel ab eodem dictatam; ita cum Nav. *l. 5. conf. 6. à n. 1. Farin. de hæresi. q. 187. n. 11. Castrop. l. c. n. 2.* Secundò probatur commissa verbis probando verba hæresim clarè significantia affectivè seu ex animo & seriò prolata; secus si sint dubia; tunc enim interpretanda, ut potiùs delictum excludant, quam includant, nisi ea proferens esset aliàs suspectus, vel generis aut nationis infectæ. Roias. *l. c. p. 1. à n. 200. Penia. direct. p. 3. q. 62. comment. 111. vers. sed cum. Farin. l. c. n. 14. Castrop. l. c.* Tertio probatur commissa factis, probando aliquem ea fecisse, quæ errorem manifestè continent, neque in bonam partem accipi possunt, V. G. circumcidisse se, purificationem Judæorum facere, communionem more hæreticorum suscipere, Mahometo & Aleorano reverentiam exhibere &c. Param. *l. c. l. 3. q. 9. n. 17. Farin. n. 16. Castrop. l. c.* Adversus quæ in contrarium probatio afferri nequit, nisi probando, te non ex animo & voluntate assentiendi talibus erroribus, sed ex ignorantia, simplicitate ob amorem lucri, vel timorem mali aliòve respectu humano ea dixisse vel fecisse, quod probatu difficillimum, cum intentio soli Deo nota sit. An verò talis confitens verba & facta hæreticalia, & intentionem negans citra probationem hujus negationis condemnandus & puniendus sit tanquam hæreticus negativus, aut saltem torquendus, si citatus vel spontè compareat, vide fusè tractatum à Castrop. *l. c. à n. 4.*

Quest. 190. An, qui, ad quid, quando & qualiter adhiberi possint testes ad probandum in causa hæresis?

R Esp. Ad primum primò in genere: cum hæresis sit crimen summè detestabile, cedens in gravissimam reipublicæ Christianæ perniciem, ad extirpandum illud facilis, omnes admittuntur in testes, etiam ad testandum aliàs jure inhabiles, ut habet communis & certa; & quidem non solum in defectum aliarum probationum, sed etiam dum non deest copia illarum. Farin. *l. c. q. 188. n. 74. Pirh. h. t. n. 156. Castrop. tr. 4. d. 8. p. 15. §. 2. n. 7.* citatis pluribus aliis. Arg. *c. in fidei. h. r. in 6.* dum ibi dicitur: præsertim in defectum aliarum probationum, id est, *maximè*, quæ non est particula restrictiva sed ampliativa, ut Jo. And. *ibidem. n. 3.* & licet Arg. *cit. L. & Franc. ibidem. n. 3.* & *gl. v. in negotio inquisitionis;* admittantur, dum proceditur per viam inquisitionis, & non, dum proceditur per viam accusationis, hoc tamen ipsum quoque est probabile, ut Masc. *de prob. concl. 87. n. 31. Farin. n. 79. Castrop. l. c. n. 4. Pirh. l. c. cò quòd tam in accusatione quam in inquisitione eadem sit ratio, scilicet favor fidei & odium hæresis, vide dicenda resp. 3. seq.* Non tamen etiam istiusmodi inhabiles censentur testes integri, ideòque licet sufficiant ad inquirendum, & fortè etiam ad torquendum, vel ad penam extraordinariam, non tamen ad condemnandum sufficere, ait Pirh. *l. c. not. 5. Arg. cit. c. in fidei & citato Farin. n. 83. & 84. nisi eorum plures fuerint quam duo, & cum eorum depositionibus verisimiles concurrant conjecturæ & circumstantiæ. Quin & licet contra eos excipi nequeat, quòd non sint idonei, potest tamen in crimine hæresis excipi contra eorum dicta, quòd sint contrarii, varii, vacillantes, ut Farin. n. 82. apud Pirh. Illud denique hic notandum pro limitatione præcedentium, non omnes inhabiles in hoc crimine admittebantur in testes, sed illos solos inhabiles, quos jura permittunt adhiberi, ne aliàs, si indifferenter omnes inhabiles admitti possent ac deberent, fideles innocentes exponerentur periculo calumniæ, ita ex Deciano. *tr. crim. l. 5. c. 35. n. 14. Farin. q. 188. n. 77. & n. 92. dicens videri sibi hanc limitationem verisimilissimam. Castrop. tr. 4. d. 8. p. 15. §. 1. n. 3. Pirh. h. t. n. 158.**

2. Resp. Ad primum secundò in specie: admittuntur in testes excommunicati (quod tamen videtur non intelligendum de excommunicatis excommunicatione majore, denunciatis & publicis percussoribus Clericorum existentibus in excommunicatione secundum dicta *quest. ante hanc. 2. in resp. 2.*) criminosi, infames, loci criminum, per textum *c. in fidei. h. r. in 6.* Secundò perjuri, etsi de perjurio penitentiam non egerint, modè ex circumstantiis & indicis colligatur vera dicere, ut Gonsifal. *tr. de hæresi. q. 13. n. 12. Gigas de crim. lese Majest. l. 2. tit. quom. & per quos prob. q. 2. Farin. n. 82. & 91. Castrop. Pirh. l. c. &c. juxta *c. accusatus. §. licet. h. r. in 6.* ubi tamen non nisi ille perjurus admittitur, qui postquam veritatem celavit vel negavit, dein zelo fidei eandem manifestare intendit, ita ut si in alio casu fuerit perjurus, aut de falsò damnatus, ejus testimonium non admittatur, etiam in causa hæresis. Tertio admittuntur Judæi aliique infideles contra Christianos judaizantes, vel à fide quomodocunque apostatantes, ne tam grave crimen defectu probationum maneat impunitum. Gonsifal. *l. c. n. 10. Gigas q. 10. Farin. q. 124. n. 121. Castrop. n. 4. juxta textum *c. contra Christianos. h. r. in 6. & ibidem gl. Archid. Gemin. &c.* Idem est de hæreticis, ob eandem rationem, quorum quidem testimonium nullatenus admittitur contra fidelem ortho**